

Danuta Szyszka

Wydział Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej

danuta.szyszka@pwr.edu.pl

Budowanie i wdrażanie strategii rozwoju czasopisma naukowego

dr inż. Danuta Szyszka

Co-Editor-in-Chief czasopisma „Mining Science” wydawanego przez Wydział Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii (WGGiG) Politechniki Wrocławskiej, którego jest pracownikiem. Doktor nauk technicznych WGGiG Politechniki Wrocławskiej. Absolwentka Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej, kierunku Technologia Chemiczna, specjalizacji Technologia i Fizykochemia Polimerów. Absolwentka Studium Podyplomowego Systemy Informacji Geograficznej (GIS) na WGGiG Politechniki Wrocławskiej. Koordynator ds. promocji WGGiG. Pełni również funkcję Wydziałowego Koordynatora Dolnośląskiego Festiwalu Nauki (DFN) oraz prowadzi warsztaty laboratoryjne po tytule „Wytłuskiwanie bogactw naturalnych, wzbogacanie rud” oraz „Kolorowy świat Chemii” dla dzieci i młodzieży. Pracuje od ponad 10 lat w akredytowanym Laboratorium Bezpieczeństwa Pracy (AB 905). Jest członkiem Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa, Stowarzyszenia Absolwentów WGGiG, Towarzystwa Przeróbki Kopalni oraz Stowarzyszenia Chemików Wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej.

Streszczenie: Czasopismo naukowe o tematyce górniczej „Mining Science” wydawane jest na Wydziale Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej od 1978 r. W celu poprawy jakości oraz widoczności czasopisma w świecie wprowadzono wiele zmian. Wdrażanie strategii rozwoju czasopisma rozpoczęto od zmiany jego tytułu z „Prace Naukowe Instytutu Górnictwa Politechniki Wrocławskiej. Górnictwo i Geologia” (ISSN 0370-0798) na „Mining Science” (ISSN 2300-9586). Budowanie widoczności czasopisma w internecie w celu zwiększenia szans na cytowania dokonano poprzez podpisanie wielu umów lub zgłoszenia do kluczowych światowych baz abstraktowych. Wdrożono również Editorial System, który usprawnił cały proces edycyjno-redaktorsko-recenzencki oraz obsługę strony domowej czasopisma.

Słowa kluczowe: strategia rozwoju czasopisma, jakość czasopisma, widoczność czasopisma, bazy indeksujące

Abstract: Scientific journal on mining, titled „Mining Science” has been issued since 1978 at the Faculty of Geoengineering Mining and Geology, the Wrocław University of Science and Technology. In order to improve the quality and visibility of the journal on the world stage, numerous changes have been introduced. Implementation of the strategy for the journal development began with change to its title, from „Prace Naukowe Instytutu Górnictwa Politechniki Wrocławskiej. Górnictwo i Geologia” [Research Papers of Institute of Mining of the Wrocław University of Science and Technology. Mining and Geology] (ISSN 0370-0798) into „Mining Science” (ISSN 2300-9586). Journal’s visibility of the internet, built in order to increase the chance to quote, was achieved by signing multiple contracts or filing to key global abstract databases. Also, Editorial System was implemented, which has improved the entire editing, editorial and reviewing process, as well as operation of the journal’s homepage.

Keywords: strategy for journal development, journal quality, journal visibility, indexing databases

[Prezentacja](#)

Wstęp

W „Mining Science” publikowane są artykuły naukowe z zakresu górnictwa, geologii, geoinżynierii oraz dziedzin pokrewnych. Problematyka czasopisma obejmuje następujące zagadnienia: zastosowanie nauk podstawowych w górnictwie, technologie eksploatacji podziemnej i odkrywkowej złóż, techniki strzelniczej, projektowania i budowy kopalń oraz budownictwo podziemne, geomechanikę górnictw i geotechnikę, wentylację i geotechnikę kopalń, mechanikę płynów i jej zastosowanie w górnictwie, przeróbkę kopalin, ochronę środowiska i utylizację odpadów. W czasopiśmie publikowane są także prace dotyczące geoinżynierii, nauki z pogranicza górnictwa, budownictwa, geotechniki, systemów informacji geograficznej i nauk o Ziemi.

Rys. 1. Okładka czasopisma „Mining Science” od 2013 r.
Źródło: Mining Science [online]. [Dostęp 20.10.2017]. Dostępny w:
<http://www.miningscience.pwr.edu.pl/>.

Strategia rozwoju czasopisma naukowego

1. Budowanie strategii rozwoju czasopisma naukowego

Wdrażanie strategii rozwoju czasopisma rozpoczęto od zmiany jego tytułu z wersji polskiej „Prace Naukowe Instytutu Górnictwa Politechniki Wrocławskiej. Górnictwo i Geologia” (ISSN 0370-0798) na angielską – „Mining Science”. Następnie zarejestrowano czasopismo pod nowym tytułem w Krajowym Rejestrze Sądowym KRS. Po otrzymaniu numeru KRS złożono do Biblioteki Narodowej wnioski o przyznanie numeru ISSN print (2300-9586) oraz numeru ISSN online (2353-5423).

Zgodnie z komunikatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) z dnia 13 lipca 2012 r., z późniejszymi zmianami z dnia 2 czerwca 2015 r. poszerzono Radę Redakcyjną o nowych redaktorów zagranicznych. Obecnie 71% redaktorów posiada afiliację zagraniczną. Rozbudowano listę recenzentów współpracujących

z czasopiśmie, co dało w efekcie 100% recenzentów z afiliacją zewnętrzną, w tym 61% afiliowanych w zagranicznych jednostkach naukowych i naukowo-badawczych. Opracowano jasną procedurę recenzowania artykułów poprzez wprowadzenie procedury podwójnie ślepej recenzji (*double blind review process*). Przygotowano wytyczne dla autorów dotyczące edytowania tekstu i formatu plików oraz całej „infrastruktury” i stylu cytowania. W celu zapewnienia rzetelności w nauce, Rada Programowa „Mining Science” podjęła działania zmierzające do wyeliminowania zjawisk ghostwriting, opracowując – na podstawie zaleceń MNiSW – zasady etyki publikacji naukowych. Stąd też wszyscy autorzy/współautorzy zobowiązani są do złożenia pisemnego oświadczenia o przestrzeganiu tych zasad poprzez potwierdzenie oryginalności napisanego tekstu (prawa autorskie) oraz wkładu procentowego poszczególnych autorów w dane opracowanie naukowe.

Wraz ze zmianą szaty graficznej witryny internetowej czasopisma¹ udoskonalono pracę redakcji poprzez wprowadzenie wielofunkcyjnego systemu zarządzania czasopiśmie do obsługi manuskryptów i witryny czasopisma – Editorial System. Editorial System ułatwia i systematyzuje pracę zespołu redakcyjnego czasopisma (procesy recenzyjne), umożliwia indeksację artykułów w sieci, co znacznie ułatwia ich wyszukiwanie i cytowanie poprzez precyzyjny opis artykułów przy pomocy metadanych, zgodny z wytycznymi np. Google Scholar. Zastosowanie systemu zarządzania czasopiśmie wpłynęło na zwiększenie punktacji czasopisma przyznawanej przez MNiSW. Editorial System jest elastyczny i rozwojowy, umożliwia przygotowanie funkcji dedykowanych dla konkretnej bazy indeksującej czasopisma.

Redakcja „Mining Science” składa od samego początku istnienia ankiety online w ramach ministerialnej ewaluacji czasopism zgodnie z rozporządzeniami MNiSW oraz poddaje się ewaluacji Index Copernicus International Journal Master List.

Autorzy artykułów w „Mining Science” nie pokrywają kosztów publikowania po przyjęciu pracy do druku. Publikowanie prac jest dotowane przez wydawnictwo macierzystej uczelni oraz z rządowej dotacji statutowej.

2. Prowadzenie polityki otwartości

Czasopismo „Mining Science” ma wersję elektroniczną każdego opublikowanego artykułu (plik PDF) dostępną w internecie. Wersja elektroniczna czasopisma jest jego wersją referencyjną czyli tożsamą z wersją drukowaną. Poszczególne artykuły z „Mining Science” udostępniane są dla celów edukacyjnych w wersji elektronicznej na stronie WWW czasopisma w modelu Open Access (OA), na licencji Creative Commons Attribution License (CC BY)². Dzięki wprowadzeniu polityki otwartości czasopismo jest dostępne bezpłatnie w publicznym internecie, z możliwością

¹ *Mining Science* [online]. Faculty of Geoenineering, Mining and Geology Wroclaw University of Technology, 2013–. [Dostęp 20.10.2017]. ISSN 2353-5423. Dostępny w: <http://www.miningscience.pwr.edu.pl/>.

² BEDNAREK-MICHALSKA, B., GANICZ, T. *Open Access Journals* [online]. [Dostęp 20.10.2017]. Dostępny w: http://kpbk.umk.pl/Content/75726/OA_2012_torun.pdf.

swobodnego czytania, pobierania, kopiowania, rozpowszechniania, drukowania, przeszukiwania, linkowania do pełnych tekstów, również włączania do innych utworów oraz do wszelkiego innego, zgodnego z prawem wykorzystania, bez żadnych barier, oprócz tych wynikających z ogólnego dostępu do internetu. Jedynym ograniczeniem użycia jest zapewnienie autorom integralności ich utworów i rzetelność określania ich autorstwa w cytowaniach oraz utworach zależnych. Dostęp do artykułów nie wymaga rejestracji czytelników, którzy też nie ponoszą opłat.

Korzyści wynikające z prowadzenia polityki otwartości przez czasopismo są bardzo wymierne i można do nich zaliczyć większy i nieograniczony dostęp czytelników, zwiększanie liczby cytowań oraz udział w komunikacji naukowej na arenie światowej, co niesie za sobą szeroko rozumiany rozwój wiedzy i nauki.

3. Nadanie numeru DOI

Digital Object Identifier (DOI) to identyfikator obiektów cyfrowych służący do stałej identyfikacji i wymiany obiektów własności intelektualnej w środowisku cyfrowym (sieciach). DOI służy do identyfikacji dokumentów elektronicznych w podobny sposób jak ISSN do czasopism a ISBN do książek. Nadanie numeru DOI daje korzyść wydawcom, bo ułatwia zarządzanie prawami wydawniczymi oraz użytkownikom, ponieważ ułatwia wyszukiwanie i dostęp do interesujących dokumentów, artykułów czy opracowań. Numer DOI jest też wymagane przez bazy indeksujące podczas procedury zgłaszania czasopisma³.

Numery DOI są stosowane przez wszystkie uznane i prestiżowe wydawnictwa naukowe – również polskie czasopisma – do identyfikacji obiektu cyfrowego zawierającego niezbędne metadane i używane przez oprogramowania użytkowe, np. menadżery bibliografii. Numery te są wykorzystywane również przez różne witryny i platformy naukowe oraz blogi, co w znaczny sposób zwiększa przepływ informacji naukowej.

4. Procedury występowania o indeksowanie w bazach danych

W celu przygotowania czasopisma „Mining Science” do zgłaszania do baz indeksujących, od samego początku (po zmianie tytułu) zadbano o to, aby każdy artykuł dostępny na witrynie czasopisma miał podstawowe metadane w pliku PDF, w języku artykułu oraz w języku kongresowym, np.:

- autor i tytuł publikacji,
- abstrakt,
- słowa kluczowe,
- numer DOI.

³ ŁOZOWSKA, A. Technologie informacyjne: między DOI a Open Access. W: Ganińska H. (red.). *Biblioteki naukowe w kulturze i cywilizacji: działania i codzienność: materiały konferencyjne. Poznań, 15-17 czerwca 2005* [online]. Poznań: Biblioteka Główna Politechniki Poznańskiej, 2005. [Dostęp 20.10.2017]. Dostępny w: http://library.put.poznan.pl/2005/pdf/4_4.pdf.

W miarę zgłaszania „Mining Science” do kolejnych baz indeksujących, redakcja czasopisma wprowadzała inne metadane oraz rozbudowywała politykę otwartości zgodnie z wytycznymi MNiSW oraz poszczególnych baz.

Zwiększanie widoczności czasopisma

Najważniejszymi zaletami indeksowania czasopisma w wielu bazach jest przede wszystkim poszerzenie jego widoczności dzięki większej liczbie czytelników (w tym też potencjalnych autorów), podnoszenie prestiżu czasopisma, ułatwienie dostępu czytelnikom oraz wpływ na pozytywną ewaluację tytułu.

W roku 2013 – po zmianie tytułu z „Prace Naukowe Instytutu Górnictwa Politechniki Wrocławskiej” na „Mining Science” – czasopismo zostało pozytywnie ocenione i przyjęte do następujących baz indeksujących, międzynarodowych list czasopism, indeksów cytowań oraz dziedzinowych baz danych firm komercyjnych:

- Web of Science Core Collection, Emerging Sources Citation Index (ESCI),
- SCOPUS,
- DOAJ,
- EBSCO (Applied Science & Technology Source Ultimate),
- BazTech,
- Google Scholar,
- Index Copernicus International Journals Master List,
- ULRICHSWEB Global Serials Directory,
- Ei Compendex Source List.

W obecnej chwili trwają prace nad podpisaniem umowy z kolejną bazą indeksującą – ProQuest.

Podsumowanie

Publikowanie naukowe odgrywało i odgrywa kluczową rolę w upowszechnianiu nauki oraz prowadzeniu badań naukowych i ich innowacyjności. Realizacja transparentnej polityki wydawniczej jest celem czasopisma „Mining Science” umożliwiającym nie tylko wydawanie najwyższej jakości publikacji, ale również uzyskiwanie wysokich ocen w wykazach czasopism punktowanych. Redakcja czasopisma dba o przestrzeganie najwyższych standardów edytorskich, profesjonalną i aktualną stronę internetową w języku angielskim, z otwartym dostępem do wszystkich publikacji w plikach PDF. Redakcja stara się też o utrzymanie wysokiej jakości recenzowania i terminowość publikowania. Stosuje międzynarodowe konwencje w zakresie zapisu cytatów, bibliografii załącznikowych itp. Do każdego artykułu dodawane są metadane oraz unikalne identyfikatory obiektów cyfrowych (DOI). Redakcja przestrzega etyki publikowania, praw autorskich, standardów w zakresie formatów plików (PDF). Z powodzeniem realizuje politykę upowszechniania i zabezpieczenia zasobów poprzez umieszczenie „Mining Science” na międzynarodowych listach czasopism (np. DOAJ), włączenie do indeksów cytowań (np. Scopus, Google Scholar) czy komercyjnych dziedzinowych baz danych

(np. EBSCO, ProQuest). Indeksowanie czasopisma w wielu bazach podnosi jego rangę, a zarazem wzrasta jego poziom naukowy, co przyczynia się do obopólnych korzyści – dla autorów i wydawcy. Redakcja zapewnia też archiwizację i trwałość materiałów, zamieszczając teksty w repozytorium instytucjonalnym oraz wprowadzając roczniki czasopisma do baz danych MNiSW (np. Polska Bibliografia Naukowa). Redakcja czasopisma „Mining Science” jest przygotowana na dalszy rozwój, np. wdrożenie alternatywnych metryk (*altmetrics*).

Bibliografia:

1. BEDNAREK-MICHALSKA, B., GANICZ, T. *Open Access Journals* [online]. [Dostęp 20.10.2017]. Dostępny w: http://kpbc.umk.pl/Content/75726/OA_2012_torun.pdf.
2. ŁOZOWSKA, A. Technologie informacyjne: między DOI a Open Access. W: Ganińska, H. (red.). *Biblioteki naukowe w kulturze i cywilizacji: działania i codzienność: materiały konferencyjne. Poznań, 15–17 czerwca 2005* [online]. Poznań: Biblioteka Główna Politechniki Poznańskiej, 2005. [Dostęp 20.10.2017]. Dostępny w: http://library.put.poznan.pl/2005/pdf/4_4.pdf.

SZYSZKA, E. Budowanie i wdrażanie strategii rozwoju czasopisma naukowego. W: Sójkowska, I., Derfert Wolf, L. (red.). *Bibliograficzne bazy danych: perspektywy i problemy rozwoju. III Konferencja Naukowa Konsorcjum BazTech, Kraków, 26-27 czerwca 2017* [online]. Stowarzyszenie EBIB, 2017. [Dostęp 20.11.2017]. Materiały Konferencyjne EBIB, nr 25. ISBN 978-83-63458-08-9. Dostępny w: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/603.